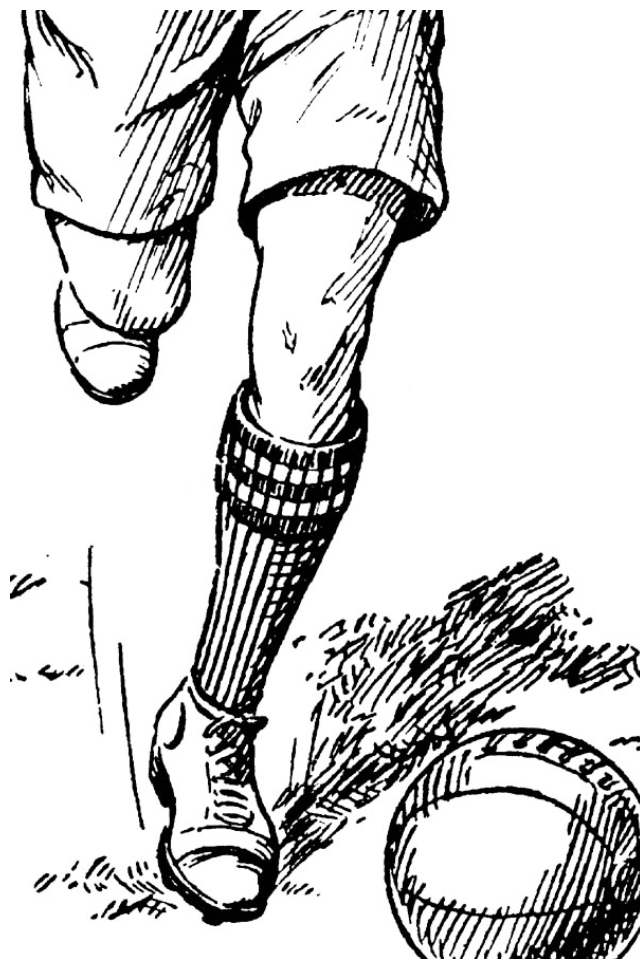

de Sportwereld

NUMMER 34

SEPTEMBER 2004

Van Swol: jetset and match

Het trauma 1974

Leontiens benen

Aandacht voor judo

Magazine voor geschiedenis en achtergronden van de sport

Inhoud Sportwereld Nummer 34:

Nieuwsberichten	3
Historisch besef van judo	6
De etymologie van judo	7
Van Swol, jetset and match	8
Pro Tour echt nieuw?	10
1974: het trauma en de rivaliteit	13
Column van Hans van Nieuwenburg	17
Sportliteratuur op sportbeurzen	18
Ingezonden bericht	19
Boeksignalen	21
Vijf vragen aan:	23

Redactioneel Eva Hogenbirk

Geachte sportgeschiedenisliefhebbers! De Sportwereld ligt weer voor u. Daarbij vallen u misschien een aantal veranderingen op. De lay-out is overgenomen door Sportservice Noord-Holland. En de rubriek 'Vijf vragen aan' van Susan Smit is overgenomen door Noor van der Heijden. Susan, bedankt voor alle jaren van trouwe bijdrage! Noor heeft gelijk ook een mooi stuk geschreven over het trauma van 1974. U kunt het vinden vanaf pagina 11.

Op de Olympische Spelen van Atlanta zijn vier medailles behaald door judoka's. Wat is het historische besef van de judobond (bladzijde 6) en wat betekent de etymologie van judo? Dan nog een leuk artikel over Van Swol. U komt veel over hem te weten op pagina 8 en 9. De column is deze keer van Oud-Olympiër Hans Nieuwenburg. De oud-waterpoloër, die aan de Spelen van 1992 en 1996 meedeed, heeft een voorliefde voor vrouwenbenen. Bekijkt u ook eens het stuk over sportbeurzen in Nederland (18 en 19) en van de hand van Remco Plas een verhelderend artikel over de UCI. Genoeg om te lezen dus, veel plezier en tot de volgende De Sportwereld! Bekijkt u ook eens onze website: www.desportwereld.nl.

Heeft u opmerkingen, ideeën, artikelen voor De Sportwereld of heeft u in het verleden een nummer niet ontvangen, dan kunt u mailen naar: desportwereld@hotmail.com.

Niets uit De Sportwereld mag worden gereproduceerd, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de hoofdredacteur. Mail voor aanvragen naar desportwereld@hotmail.com. De hoofdredactie heeft het recht om ingezonden brieven naar eigen inzicht in te korten of niet te plaatsen. □

Nieuwsberichten Gerard van den Houten

Sporthistorisch congres Heerenveen

Op vrijdag 26 november 2004 wordt in het Abe Lenstra Stadion in Heerenveen een eendaags sporthistorisch congres onder de titel 'Sportgeschiedenis - Tussen Feit en Mythe' georganiseerd. Aanleiding is een halve eeuw betaald voetbal in Nederland en het vertrek van Foppe de Haan als coach bij SC Heerenveen. Op het congres staat de geschiedenis van de sport centraal, maar die zal worden benaderd vanuit diverse invalshoeken zoals de sociologische, antropologische, culturele en journalistieke. De plenaire lezingen van Ronald Renson en Theo Stevens vallen onder de noemer Sportgeschiedenis: ontstaan, reputatie, kansen, problemen, onderzoekstrends, zowel in internationaal als nationaal perspectief. Bettine Vriesekoop zal ingaan op de diverse (sport)culturen waarmee ze in haar lange en succesvolle loopbaan als tafeltennisster te maken heeft gehad. Na het plenaire deel vinden twee parallelsessies plaats over 'Sportwerelden in Verandering' (Gerrit Valk, Yme Kuiper, Matty Verkamman) en 'Sport, Identiteit en Etniciteit' (Foppe De Haan, Pieter Breuker en Maarten Van Bottenburg). De Friese Pers, uitgever van onder meer de Leeuwarder Courant, geeft een boek uit waarin de inleidingen zijn gebundeld en dat wordt op het congres gepresenteerd. De organisatoren rekenen op 150 - 200 deelnemers. De kosten bedragen 75 euro per persoon, inclusief buffet, boek en museumbezoek (vervoer per bus) met een hapje en een drankje. Een ieder kan zich aanmelden bij het secretariaat van het congres: mevrouw T. Piersma - van der Zee, Van Aylvaweg 34, 8748 CE Witmarsum, tel: 0517-531579; E-mail: teuniepiersma@tiscali.nl

AD Sportwereld

Op 20 maart verscheen de eerste editie van de dagelijkse sportkrant AD Sportwereld. Naast enkele series als 'Waar is de Olympische medaille van...' en 'Waar zijn ze gebleven...' is er mondjesmaat aandacht

voor sportgeschiedenis. Een aantal artikelen uit de eerste weken:

- Herinneringen aan Jumping JACK - 20 jaar geleden dat Jack Middelburg overleed;
- Hoe een Hollandse reus heel Japan velde - 1964: de gouden houdgreep van Anton Geesink;
- Minuut stilte voor 'IJzeren Briek' - Briek Schotte (84) uitgerekend tijdens Vlaanderen overleden;
- Zandvoort aan de Golf - Ross Brawn grijpt terug op zijn Formule 1-ervaringen van 20 jaar geleden;
- De Hel als goudmijn - Peter Post: Zege in Parijs-Roubaix (1964) leverde veel geld op;
- Echt zakdoekenweer - Gestold snot als laatste herinnering aan een verloren voetbalwedstrijd (Feyenoord-Ajax 2-0, 1925);
- Schatkamer van het tennis - Tenniseum, prestigeobject vol memorabilia van het Franse Open.

Expositie 50 jaar Betaald Voetbal

Samen met Gerrit Valk, die in 2004 als eerste Nederlander gaat promoveren als voetbalhistoricus, is een mobiele foto-expositie 50 jaar betaald voetbal opgezet. Op 18 panelen wordt een beeld geschetst van de hoogte- en dieptepunten van het betaald voetbal in de afgelopen vijf decennia. Enkele cruciale onderwerpen die worden uitgelicht, zijn: de watersnoodwedstrijd in Parijs (die de aanleiding was voor de oprichting van het profvoetbal), de Europese successen, het Bosman-arrest, de sanering in 1971, de bouw van multifunctionele stadions, de mediaontwikkelingen, het voetbalvandalisme, de invloed van Surinaamse voetballers op het voetbal en het fenomeen Johan Crujff. De foto-expositie zal op verschillende locaties in Nederland te zien zijn.

Voor data en meer info: www.goudenvoetbal-jaren.nl

Sloophamer voor Bislett-Stadion

Na meer dan tien jaar ruziën heeft de gemeenteraad van Oslo besloten dat het legendarische olympische Bislett-stadion tegen de vlakte gaat. Op de plek waar Nederlanders schaatsgeschiedenis schreven, komt een fonkelnieuw stadion. Het Bislett-

stadion lijdt aan betonrot, is ouderwets, te klein, onoverdekt en financieel niet langer aantrekkelijk. Daarom stemt de gemeenteraad van de Noorse hoofdstad Oslo in met de afbraak van het beroemde stadion. Inmiddels heeft de sloophamer de eerste betonblokken geramd. De Noren gaan nu een gloednieuw modern, overdekt gebouw neerzetten, dat er halverwege 2005 moet staan. In navolging van de Berlijnse Muur kunnen liefhebbers een steen van het afgedankte bouwsel ophalen. Bron: www.historischnieuwsblad.nl

Stichting Geschiedenis Fysiotherapie 15 jaar

In november 2004 bestaat de Stichting Geschiedenis Fysiotherapie (SGF) 15 jaar. Ter gelegenheid van haar derde lustrum organiseert de SGF een symposium onder de titel Geschiedenis van de fysiotherapie gezien door ander ogen. Wetenschappers uit verschillende disciplines uit binnen- en buitenland zullen hun visie geven op de ontwikkeling die de fysiotherapie heeft doorgemaakt in de eerste helft van de twintigste eeuw. Het symposium zal plaatsvinden op 26 november 2004, van 13.00 tot 17.30 uur in collegezaal 0.206 van de Hogeschool van Utrecht, Bolognalaan 101 te Utrecht. De toegang is gratis. Aanmelden via telefoonnummer; 010-4737734 of Email: stgefy@cs.com

Tentoonstelling 'Olympische Spelen, van Olympia naar Athene'

Wie meer wil weten over de Olympische Spelen in de Oudheid, kan de kleine tentoonstelling 'Olympische Spelen, van Olympia naar Athene' in het Allard Pierson Museum bezoeken. Daar komt u erachter wat de oorsprong van de Spelen is, wat de overeenkomsten en de verschillen zijn, welke sporten er toen beoefend werden en wat de betekenis en oorsprong van bepaalde symbolen zoals de fakkel en het Olympisch vuur zijn.

Tentoonstelling loop tot en met 5 september 2004. Meer info:

<http://cf.uba.uva.nl/apm/FrameSet1.html>

Enkele verschenen boeken

Zonder volledig te kunnen zijn staan hieronder

der een aantal verschenen publicaties.

Enkele verschenen boeken

Zonder volledig te kunnen zijn staan hieronder een aantal verschenen publicaties.

- **Inge Claringbould en Agnes Elling**
Heldinnen in de sport. 18 portretten van vrouwelijke topsporters
Arko Sports Media
9077072624
- **Johan Steenbergen**
Grenzen aan de sport. Een theoretische analyse van het sportbegrip
Elsevier 903522695X
Ook verschenen als dissertatie Universiteit Tilburg
- **Ruud Stokvis**
Sport, publiek en de media
Aksant 9052600465
Zie ook recensie elders in dit magazine
- **Wil Swart**
Een tropisch paradijs in Amsterdam, een duik in het verleden en heden van het De Mirandabad
Europese Bibliotheek 9028837558
- **René van Royen en Sunnyva van der Vegt**
Asterix en Athene. Op naar olympisch goud
Bert Bakker 9035127064
- **Jurriaan van Wessem**
De kampioen van Kroton
De Leguaan 9080719536
- **Johan Faber**
Het mysterie Marco. Van Basten, Ajax en Oranje
Thomas Rap 9060054997
- **Emma Levine**
Een partijtje polo met een geit zonder kop
BZZTôH 90-453-0091-5
Reisverslag van een 7-jarige zoektocht door Azië naar traditionele sporten
- **Auke Kok**
1974. Wij waren de besten
Thomas Rap 9060054881
- **Matty Verkamman**
Oranje toen en nu Deel 3, 1927-1932, 2002/2003
De Buitenspelers 9090178090
- **Bertus Raats en Huug Schipper**
8 juli 1954. De dag dat de Tour voor het

eerst buiten Frankrijk startte
te bestellen bij sportmedia@hetnet.nl of
0578-616585

- **Bertus Raats**

Amsterdams wegwielrennen.

Tourkoorts in de jaren vijftig. Vierde deel:
1954-1957 9080723541 te bestellen bij
bgraats@zonnet.nl of 020-6924708

- **Bap van Breenen.**

Successen van Nederlandse wielrenners op
weg en baan in binnen en buitenland, deel
3, 1970 t/m 1984 €

21,00 over te maken op giro 9213551 t.n.v.
B.v.Breenen, Lelystad

- **Guido Derksen**

De gebroeders. René en Willy van de
Kerkhof, een dubbele voetbalgeschiedenis
L.J. Veen 902040007X

100 jaar KNMV

In 2004 bestaat de Koninklijke Nederlandse
Motorrijders Vereniging 100 jaar. Ter gele-
genheid hiervan zijn vanaf het begin van het
jaar diverse (motorsport)activiteiten georga-
niseerd. Op 14 november wordt een groot
feest voor medewerkers, vrijwilligers en
clubvertegenwoordigers gehouden. Bij deze
gelegenheid wordt ook het boek '100 jaar
KNMV' gepresenteerd. Meer info:
www.knmv.nl

Historisch besef van een sportvereniging

Een voorbeeld van een sportvereniging met
een groot sporthistorisch besef is korfbalver-
eniging ALO uit Den Haag. Neem eens een
kijkje op de website (www.alo.nu) van deze,
volgens eigen zeggen, oudste korfbalvereni-
ging van de wereld! In de rubriek geschiede-
nis is een bezoekje aan de archiefpagina
zeker de moeite waard. Het archief is gede-
tailleerd beschreven!

Historisch Nederlands Elftal keert terug –1300 foto's uit archief KNVB (1894-1940)

Het Nederlands Elftal is van oudsher een
geliefd onderwerp voor (pers)fotografen. Wat
voor mooie plaatjes de elftallen, stadions en
wedstrijdmomenten hebben opgeleverd in die
eerste 50 jaar, kan iedereen nu zèlf bekijken.
Vanaf 18 juni 2004 staan 1300 foto's uit de
geschiedenis van het Nederlands Elftal tus-
sen 1894 en 1940 op de website van het
Nationaal Archief. De beelden zijn afkomstig
uit drie unieke fotoboeken uit het archief van
de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
(KNVB) dat het Nationaal Archief bewaart.
Een lang verdwenen stukje voetbalhistorie
komt weer tot leven. Kijk op www.nationaal-archief.nl □

het nationaal archief is de samenkomst van de
nederlandse geschiedenis. Hier vindt u alle
onderwerpen die u hier informatie vinden
authentieke documenten beelden en meer

Historisch besef van...judo **Peter Los**

De Sportwereld toetst in ieder nummer het historisch besef van een sportbond. In dit deel van de reeks: judo.

Gesprekspartner: Wouter Koeman
Functie: PR en Communicatie Judo Bond Nederland

1. Wanneer is de bond opgericht?

Het jaar van oorsprong is 1939. De Judo Bond Nederland is voortgekomen uit allerlei kleine bonden. De Judo Bond Nederland behartigt de belangen van een drietal sporten: judo, jiu-jitsu en aikido.

2. Hoeveel leden of verenigingen telt de bond?

De JBN telt ruim 55.000 leden en rond de 750 sportscholen en verenigingen. Dit maakt de bond tot een middelgrote sportbond in Nederland.

3. Is er iets gepubliceerd over de geschiedenis van judo in Nederland?

In het bondsvademecum is een algemeen stukje geschiedenis van alledrie de sporten beschreven. Verder zijn er, vooral over judo, veel publicaties verschenen. Intern is de JBN bezig om een jubileumboek, waarin de historie van de bond wordt beschreven, uit te brengen. Hierbij zijn Theo Stevens en Eva Hogenbirk betrokken.

4. Wanneer is de sport ontstaan?

De sport judo vindt zijn oorsprong (uiteraard) in Japan. Jigoro Kano, geboren op 28 oktober 1860, wordt gezien als de 'bedenker' van de judosport. Hij gebruikte elementen uit de toen al bestaande jiu-jitsu sport, maar veranderde veel elementen om zo tot een 'nieuwe' sport te komen, judo. De naam is toen afgeleid uit jutsu (=kunst, praktijk) en do (= weg/principe). Judo betekent ook wel 'de zachte weg'. Jigoro Kano richtte de Kodokan op en breidde de sport verder uit. In 1889 ging Jigoro Kano naar Europa om ook daar de sport uit

te breiden. Filosofie achter de judosport is dat men nooit 'uitgeleerd' is en de sport zich altijd zal blijven ontwikkelen.

5. Waar bevinden zich de archieven en zijn ze geïnventariseerd?

De Judo Bond Nederland beschikt over een klein archief waarin de resultaten etc. van de laatste jaren zijn opgenomen. Door vele reorganisaties is er ook veel kennis (voorlopig) verloren gegaan. Met het initiatief om een jubileumboek te gaan verzorgen zal veel kennis over judo en de geschiedenis van de bond weer 'opgegraven' worden. Daarnaast heeft de JBN veel van publicaties en dergelijke gegeven aan het Rijksarchief.

6. Zijn er in het verleden of heden belangrijke Nederlandse judoka's geweest?

Nederland kent een rijk verleden als het gaat om de judosport. Huidig I.O.C.-lid Anton Geesink was de allereerste judoka die de hegemonie van de Japanners wist te doorbreken. Na al een keer wereldkampioen te zijn geworden, behaalde hij in Japan de gouden medaille op de Spelen van 1964, de eerste Spelen waar judo op het programma stond.

Willem Ruska prolongeerde de successen door tweemaal goud te winnen op de Spelen van 1972. (Tweemaal is uitzonderlijk voor een judoka, die eigenlijk altijd slechts in één gewichtscategorie uitkomt –toevoeging EH)

Tussen toen en het heden zijn er veel bijzondere en grote prestaties geleverd door Nederlandse judoka's, ook op de Olympische Spelen waar tevens medailles zijn behaald.

Vandaag de dag staat Mark Huizinga voor grote judoprestaties. Hij was gouden medaille winnaar op de Spelen van 2000 in Sydney. Eerder won hij al brons in Atlanta in 1996. En in dit Olympisch jaar in Athene? □

De etymologie van judo **Gerbrand Bakker**

Hieronder het lemma judo uit het Etymologisch woordenboek voor beginners, of: Hoe het mannetje mannequin werd (Amsterdam, uitgeverij Piramide, 1997).

“JUDO: OOSTERSE VERDEDIGINGS-SPORT

Van de Japanse woorden *ju* ‘zacht’ en *do* ‘weg’. Judo is een geweldloze verdedigings-sport, zoals de meeste oosterse verdedigings-sporten. De letterlijke betekenis is dat je je tegenstander heel voorzichtig weg probeert te krijgen. Zonder slaan, trappen, spugen of

schreeuwen.”

Leuk, en heel lief. In het Prisma vakwoordenboek sport staat het volgende te lezen: “Een judoka bestrijdt zijn tegenstander met een van de volgende technieken: werptechnieken, houdgrepen, wurgtechnieken en klemtechnieken.” Het zal geen verbazing wekken dat dit woordenboek judo omschrijft als ‘vechtsport’.

Judoka = *judo* + *ka* ‘persoon’, ‘expert’.

Zo, lekker kort deze keer. Moet ook eens kunnen. □

Vooraankondiging Lezing Olympische Spelen “Van Olympia naar Athene”

Zaterdag 9 oktober 2004
van 14.00 uur tot 16.30 uur
Allard Pierson Museum Amsterdam
(onder voorbehoud)

Sprekers

Anton Bijkerk

Jurryt van de Vooren

Vertegenwoordiger van het **Klassiek Verbond**
(Olympische Spelen in de Oudheid)

In september ontvangt u van
Stichting de Sportwereld een uitnodiging
met het definitieve programma.

Van Swol, jetset and match Theo Bollerman

Op 22 augustus 1914, bijna gelijktijdig met het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, werd Hans van Swol geboren. Bijna negentig jaar later bezoek ik hem in Amsterdam, waar hij inwoont bij zijn stiefdochter. Hij blikt terug op de vele hoogtepunten uit zijn leven. Van de vele sporten, die hij met succes beoefende, was tennis zijn favoriet. Vijf maal werd hij kampioen van Nederland in het enkelspel. Op Wimbledon won hij menige ronde, en bereikte in 1946 de laatste 16. Met Ivo Rinkel behaalde hij daar ook eens de vierde ronde. Zij staan bovendien in de top 100 aller tijden waar het gaat om successen als dubbelteam in de Davis Cup met zeven overwinningen tegen twee nederlagen. Deze prestatie is des te opmerkelijker, omdat de overwinningen behaald werden tegen sterke landen, waarvan het Nederlandse team altijd verloor.

Hans (A.C.) van Swol volgt het tennis alleen nog maar op de televisie. Aan diverse ouderdomskwalen ontsnapte zelfs de voormalige revalidatie-arts niet. Zijn rechterarm gehoorzaamt nauwelijks nog, en zijn benen zijn ook verzwakt. Maar toch, als hij opstaat om je te begroeten maakt hij nog steeds indruk met zijn rijzige gestalte en zijn karakteristieke kop, en je begrijpt onmiddellijk waarom hij bij vele vrouwen een blosje naar de wangen joeg. Drie maal trouwde hij. Het huwelijk met zijn tweede vrouw, een Engelse, duurde zes jaar; zij kon niet aarden in Amsterdam, wat de relatie geen goed deed. Zijn derde huwelijk deed hem in de wereld van de jetset belanden. Hij ontmoette de beeldschone Gré Brouwenstein, toen hij bezig was een evenement te organiseren voor kinderen met polio. Een wederzijdse vriendin had gezegd, dat hij maar eens moest gaan praten met haar. Zij was toen al een gevierd operazangeres en zou gaan behoren tot de absolute wereldtop. In die wereld was Van Swol niet thuis, en hij herkende haar niet, toen hij haar voor het eerst ontmoette. Op haar beurt besepte Gré Brouwenstein niet, dat zij met een tenniskampioen te maken had,

toen zij de knappe arts vroeg eens met haar te tennissen op een achterbaantje aan de Zuidelijke Wandelweg. Het kon een scène van een film geweest zijn, deze start van de romance, die hem in contact zou brengen met beroemde dirigenten als Von Karajan en Bruno Walter. Zo vaak als het kon, reisde hij met zijn vrouw mee op haar vele wereldtoernees. Zijn beroep maakte het gelukkig mogelijk om de nodige dagen vrijaf te nemen. Artsen hadden nog niet te voldoen aan productiequota, en als ziekenhuisarts was er voldoende vrijheid.

Direct na de Tweede Wereldoorlog was de jonge basisarts in de gelegenheid gesteld een nieuw vakgebied te ontwikkelen. Hij werd uitgezonden naar Engeland om het revalidatieproces te bestuderen; gedurende twee jaar leerde hij om te gaan met de meest afschuwelijke oorlogswonden en verminkingen. Daar ontdekte hij het belang van humor in het genezingsproces. Zijn verbale begaafdheid en charme vielen later op in het Amsterdamse wereldje. Hij werd de eerste televisiedokter bij de NCRV, wat hij twaalf jaar gedaan heeft. Hij schreef voor het blad Margriet het boekje *Dokter, kom eens naar mijn kindje kijken*.

Ook gaf hij vele jaren lang commentaar bij tenniswedstrijden en rugbymatches. Rugby was een jeugdliefde. Al in 1934 speelde hij in het Nederlands rugby-vijftiental, nog voor zijn grote tennissuccessen. Hij beoefende nog meer sporten met succes, als scholier en als student. Hij was een verdienstelijk skifroeier, debuteerde in de honkbalcompetitie met een home-run en speelde tijdens de oorlogsjaren voetbal bij het Amsterdamse A.F.C.

Nu spreekt hij met een lichte verbazing over deze periode. Wat hij vroeger doodnormaal vond, was toch achteraf wel bijzonder. Over het moderne tennis heeft hij scherpe meningen. Hij mist de cameraderie en de gentlemanlike sportiviteit van vroeger. "Agassi, dat is een speler naar mijn hart. En wat mij betreft is Tom Okker toch de beste Nederlandse speler aller tijden!"

Hij begon met tennis als jonge jongen en

raakte bezeten van het spel. Elke dag toog hij naar de tennisbaan, en omdat hij gemakkelijk kon leren, vormde dat geen belemmering voor zijn studie. Zo ongeveer vanaf zijn twintigste jaar kon hij zich meten met de vaderlandse tennistop en werd hij uitgezonden naar buitenlandse toernooien. In 1935 kreeg hij van de veel oudere Henk Timmer nog een fiks pak op zijn broek in de halve finale van de Nationale Kampioenschappen, en daarna was T. Hughan hem nog twee jaar de baas. In 1938 behaalde hij tegen zijn rivaal en dubbelspelpartner dan toch de fel-begeerde overwinning.

In die dagen bestond er tussen de Amsterdamse en de Haagse tennissers een zekere rivaliteit. De Hagenaar Scheurleer had in de jaren vlak na de Eerste Wereldoorlog behoord tot de vaderlandse tennistop. Door een motorongeluk in 1921 verloor hij een been. Sinds die tijd had hij zich volledig toegelegd op coaching en de ontwikkeling van een Nederlandse tenniswetenschap en zo een grote invloed bij de Nederlandse Tennisbond N.L.T.B gekregen. Hij onderhield bijvoorbeeld contacten met buitenlandse wereldtoppers als William T. Tilden. Hij had al snel geconcludeerd, dat de “hobby-houding” van de vaderlandse topspelers een grote belemmering vormde voor het Nederlandse tennis, en trok daartegen met man en macht ten strijde. Zijn grote pupil werd Henk Timmer, die ook bij hem zou gaan inwonen.

Scheurleer schreef vier boeken over tennis, die bijna literaire kwaliteiten bezaten.

Scheurleer organiseerde het zo, dat de velden van zijn vereniging de H.L.T.C. Leimonias ook als bondsoefencentrum dienst deden.

Van Swol: “Als je dan naar Den Haag moest, dan zeiden we tegen elkaar: “Laat die Scheurleer maar kletsen”. Hij had van die achterhaalde ideeën, onder andere dat je de backhand moest slaan met je duim in de lengterichting tegen de greep aan. Dat deed niemand meer in die tijd. Maar wij haalden er onze schouders over op.”

Op 10 mei 1940 eindigde de mogelijkheid om internationaal tennis te spelen abrupt. De tweede wereldoorlog bracht een dramatische

wending aan in zijn tenniscarrière, hoewel hij nog landskampioen werd in dat jaar en ook in het volgende. Zijn vriend Hughan had nadrukkelijke N.S.B.-sympathieën. Van Swol: “Hughan was gewoon te aardig, hij kon niet op tegen zijn vrouw, dat was een vreselijk dominant mens. Zij sleepte hem mee naar die N.S.B.-bijeenkomsten!” Voor Van Swol vormde deze ontwikkeling een afschuwelijk dilemma. Hij was het geheel niet eens met de houding van de N.L.T.B. ten aanzien van de bezetter. Zo was de tennistaal gezuiverd van Engelse termen. Op de kampioenschappen van 1941 had hij een minutenlange ovatie gekregen toen hij herhaaldelijk de vernederlandste score herhaalde in het Engels.

Het ging hem aan het hart, maar met Hughan kon hij niet meer omgaan. De bezetter gelastte, dat hij in 1942 toch een dubbel met hem zou vormen op de nationale kampioenschappen; op deze manier zou hun favoriet verzekerd zijn van een titel. Van Swol weigerde, samen met zeven andere topspelers waaronder Wilton, Borren en Wiegers. Zij werden “levenslang” uitgesloten van elke formele sportbeoefening. Op initiatief van Huib Wilton werden op zijn privébaan in Voorburg de “geheime Nationales” gehouden, waaraan alle zeven geschorste spelers deelnamen. Het verhaal gaat, dat het spelpeil op dit toernooi aanzienlijk hoger lag dan op de officiële wedstrijden. Van Swol werd vanzelfsprekend de officieuze kampioen van Nederland.

Na de oorlog was hij op Wimbledon een graag geziene speler met vele successen. In 1949 speelde hij in de tweede ronde tegen de geduchte Fransman Robert Abdesselam. In de vijfde set kwam hij op een bijna fatale achterstand van 5-3. Van Swol was erg vermoeid geraakt, wat niet verwonderlijk was. Hij was beduidend ouder dan zijn tegenstander, en zijn aanvallende speltype kostte meer energie. Bij het wisselen konden de spelers niet gaan zitten, want dat lieten de spelregels nog niet toe. Je nam een slok water en liep door. Toen hij moest beginnen aan de zware taak zijn servicegame te behouden, huppelde er ineens een eekhoortje de baan op. Het

duurde vijf minuten voordat de ballenjongen het beestje gevangen had, glimlachend gadeslagen door de op het gras uitrustende Van Swol. Die rust was voldoende om de set met 13-11 binnen te halen.

Tot verrassing van menigeen zou hij nog twee maal een officiële enkelspeltitel in de wacht slepen. Op het NK van '48 en '49 wist hij wederom te winnen. Ook won hij in totaal 7 dubbelspeltitels. In de Davis Cup statistieken staat hij ook nog vermeld als behorend tot de 60 oudste spelers: op de leeftijd van 40 jaar en 211 dagen speelde hij het dubbelspel tegen Zwitserland.

Van Swol: "Nog één anekdote? Goed dan, maar eigenlijk mag je het niet verder vertellen. Vlak voor de oorlog speelden we Davis Cup tegen Monaco. Henk Timmer was toen onze sterspeler. Wij hadden een keurig hotel toegewezen gekregen. De avond voor de wedstrijd maakte ik kennis met een aantrekkelijke dame, waar ik een goed gesprek mee had." Een klein glimlachje vergezelde deze uitleg.

"Toen ik 's avonds terugliep naar mijn kamer, passeerde ik de biljartruimte en hoorde wat gesmoorde kreten. Ik draaide mij om en een man spoedde zich weg. In de biljartkamer gekomen zag ik Henk Timmer staan, die met een pijnlijk gezicht aan zijn linkerschouder voelde. In de andere hoek stond een aantrekkelijke dame haar kleren recht te trekken. Ik vroeg Henk, wat er aan de hand was. Met verwrongen gezicht antwoordde hij, dat met de dame toevallig onder het biljart (...) een zoekgeraakte bal aan het zoeken was, net toen haar echtgenoot, de hotel-eigenaar, de ruimte binnenliep. Deze was in woede ontstoken, en had met een biljartkeu Henk Timmer enkel fikse dreunen verkocht. De volgende dag kon hij nauwelijks opgooien. Maar ach, we speelden tegen Monaco." □

Pro Tour echt nieuw? Remco Plas

De UCI heeft voor 2005 een "nieuwe" opzet voor het wielerseizoen op de weg voorgesteld. De huidige Wereldranglijst en de Wereldbeker verdwijnen. Daarvoor in de plaats komt de Pro Tour. In tegenstelling tot de Wereldranglijst zijn er veel minder wedstrijden die mee tellen voor de puntentelling. Ten opzichte van de Wereldbeker doen nu ook de belangrijkste etappewedstrijden mee. Door de Wereldbeker kwam er steeds meer een scheiding tussen de renners van klassiekers en de renners van etappewedstrijden. Voor de Wereldranglijst kwamen vrijwel alle wedstrijden in aanmerking.

Is de opzet van de Pro Tour echt nieuw? Niet bepaald; bij het overzicht van de koersen die in de Pro Tour zijn opgenomen drong zich onmiddellijk de vergelijking met het Super Prestige Pernod klassement. (1958-1987) op. De zuiniger puntenverdeling doet denken aan de Challenge Desgrange-Colombo (1948-1959). Deze trofee was vernoemd naar de stichters van de Tour de France en de Giro d'Italia en werd georganiseerd door een aantal sportbladen. Voor het klassement kwamen alleen de wedstrijden die zij zelf organiseerden in aanmerking. Het was het eerst internationale jaarklassement voor wielrenners. Door ruzies tussen de organisatoren kwam dit klassement in 1959 tot een einde. Het werd opgevolgd door het Super Prestige Pernod klassement dat een groter aantal wedstrijden omvatte en royaler punten uitdeelde. Dit klassement verdween toen het in Frankrijk voor fabrikanten van alcoholhoudende dranken verboden werd sportevenementen te sponsoren.

De nieuwe Pro Tour biedt plaats aan 18 ploegen. Tot nu toe hebben zich 24 ploegen gemeld voor deelname. Elf ploegen, waaronder RABObank, zijn al zeker van deelname. Waren de twee eerdere jaarklassementen van buitenaf georganiseerd, de Pro Tour wordt door de UCI opgelegd. Deelname aan de Pro Tour verplicht tot deelname aan alle wedstrijden. Voor individuele renners bestaat die

verplichting niet. Ook moeten de ploegen voldoende aan een aantal strenge voorwaarden zoals een bankgarantie van 25% van de salarissen met een minimum van 200.000 Euro. Voorts moeten zij beschikken over 14 tot 25 renners. Bedoeling van deze hervorming is de toppers aan meer wedstrijden deel te laten nemen.

Natuurlijk is er gekrakeel over de puntenverdeling. In de huidige Wereldranglijst is er in de Tour, Giro en Vuelta een zelfde aantal punten te verdienen. In de nieuwe opzet wordt de Tour de belangrijkste wedstrijd van het jaar. Ook de invulling van de kalender roept, met de opname van ondermeer de Ronde van Polen, vragen op. De UCI wil waarschijnlijk het wielrennen meer over de wereld verspreiden maar Klassiekers laten zich nu eenmaal niet creëren. De Wereldbekerwedstrijden in Engeland en Canada zijn geruisloos verdwenen.

Door de Pro Tour van boven af op te leggen wordt niet alleen de willekeur bij toelating tot wedstrijden verminderd, ook kan er een sterker anti-dopingbeleid gevoerd worden door gestrafte renners of ploegen van deelname aan de Pro Tour uit te sluiten. Of de Pro Tour werkelijk een verbetering zal blijken te zijn, kan alleen de toekomst uitwijzen. Het is in ieder geval een dappere poging van de UCI het prof wielrennen te hervormen. □

1974: het trauma en de rivaliteit

Voorgeschiedenis

In de tijd dat ballenjongens in het stro naast de zijlijn lagen te wachten om de bruinleren bal terug in het veld te werpen en pijproken-coaches hun hoed rechtzetten alvorens aanwijzingen te geven aan de amateur-spelers op het modderige veld, speelde het Nederlands elftal haar eerste WK. Keepers droegen wollen truien en een pet, en scheidsrechters colberts. Het publiek stond langs de zijlijn onder de bomen of zat in het stadion waar een touw, gespannen tussen losstaande paaltjes, de tribune scheidde van het veld. Op de achterlijn, pal naast het doel, zaten fotografen geknield en verdrongen elkaar voor het beste shot.

Het was 1934 en het Nederlands elftal betrad kortstondig het wereldpodium van het voetbal. Meer dan een figurantenrol was er voor Oranje niet weggelegd, want na de 2-3 nederlaag tegen Zwitserland in de eerste wedstrijd, kon de ploeg alweer naar huis. Vier jaar later, in eenzelfde scenario, verloor het elftal met 3-0 van Tsjecho-Slowakije en kwam er, zonder hoofdrollen, een voorlopig einde aan de toernooicarrière van Oranje. Vanaf die tijd speelde het Nederlands elftal uitsluitend kwalificatiewedstrijden en oefenduels, waarbij de jaarlijkse ontmoeting met België, de 'derby van de lage landen', het hoogtepunt vormde.

Ook na de oorlog bleef Nederland een klein voetballand dat zelden van de grootmachten wist te winnen. Begin jaren vijftig vertrokken de beste spelers naar het buitenland, omdat de KNVB weigerde het profvoetbal in te voeren. Deze spelers werden na hun vertrek niet meer opgeroepen voor het nationale team en het niveau van Oranje bereikte een dieptepunt. In 1949 won Nederland met spelers als Wilkes en De Munck nog met 4-1 van Frankrijk, in 1950 werd er met 7-2 van België verloren. In 1953 organiseerden enkele in Frankrijk spelende Nederlandse profs een benefietwedstrijd voor de slachtoffers van de watersnoodramp. De in het buitenland spelende Nederlanders versloegen het Franse elftal en de KNVB ging overstag; het (semi-) profvoetbal werd ingevoerd¹, maar een voet-

balgrootmacht was Nederland nog lang niet. In 1956 speelde Nederland voor het eerst sinds de oorlog tegen West-Duitsland, dat twee jaar eerder in een wonderlijk verlopen finale de favoriete Hongaren had verslagen in de strijd om het wereldkampioenschap. Tot 1937 speelden de landen regelmatig tegen elkaar, maar de oorlog had aan deze traditie een einde gemaakt en de KNVB had een vriendschappelijke wedstrijd lange tijd niet aangedurft uit angst voor relletjes. Op 14 maart was het echter zover. De wedstrijd werd gespeeld in het Rheinstadion van Düsseldorf en minstens tweeduizend Nederlanders reisden per trein naar het stadion om de wedstrijd te kunnen zien. Op een besneeuwd veld scoorde Abe Lenstra twee keer. Na het laatste fluitsignaal kwamen de supporters het veld opgerend en namen zij Lenstra op de schouders. Nederland had de wereldkampioen verslagen. De Nederlandse kranten waren de volgende dag vol lof, want 'na België was Duitsland toch wel onze grootste rivaal.'² Tot 1974 speelden Nederland en West-Duitsland nog drie keer tegen elkaar. In 1957 werd het 2-1 voor Duitsland, in 1959 zelfs 7-0 en in 1966 verloor Nederland met 2-4.

Vanwege de geringe successen en het matige niveau van het Nederlands elftal nam de belangstelling voor interlands in de jaren zestig steeds verder af. Nederland wist zich niet te plaatsen voor de eindronden van de toernooien terwijl de clubs internationaal steeds beter gingen presteren. De aandacht van de supporters verschoof van het Nederlands elftal naar Europa Cup wedstrijden van Ajax en Feyenoord.

In 1966 bereikte Ajax voor het eerst de kwartfinale van het Europa Cup 1 toernooi door Liverpool in een mistig Olympisch Stadion met 5-1 te verslaan. Het volgende seizoen werd Ajax in de eerste ronde al uitgeschakeld, maar in 1968-69 bereikte het als eerste Nederlandse club de finale. Internationaal gezien telde de club, met Rinus Michels als trainer en sterspelers Crujff en Keizer, mee.

In het seizoen 1969-70 werd Feyenoord de beste club van Europa nadat het Celtic in de

finale van het Europa Cup 1 toernooi had verslagen. De fans kwamen massaal naar de Coolingsingel om hun team te huldigen. Het Nederlandse clubvoetbal behoorde tot de top van Europa, want het volgende seizoen (1970-71), en de twee seizoenen daarna (1971-72, 1972-73), was het Ajax dat de titel won door achtereenvolgens Panathinaikos, Inter Milan en Juventus in de finale te verslaan.

Het Nederlands elftal speelde nog altijd zwak en wist zich niet te plaatsen voor het WK van 1970 in Mexico of het EK dat in 1972 in België gehouden werd. Tijdens de kwalificatierееks voor het WK '74 veranderde dit. Nederland wist zich te plaatsen voor de eindronde, weliswaar met de hakken over de sloot en ten koste van België, want in de beslissende wedstrijd werd een rechtmatig Belgisch doelpunt afgekeurd waardoor Nederland zich plaatste en België niet.

Zonder ervaring ging Nederland in 1974 naar het WK in West-Duitsland, want de toernooien uit de jaren dertig waren van een andere tijd, die voor het voetbal in 1974 tot een grijs verleden behoorden. Daarbij waren het ook niet meer dan twee blauwe maandagen geweest. Het enthousiasme voor het Nederlands elftal bij het publiek groeide nauwelijks, ook niet na kwalificatie. Het team was samengesteld uit spelers van de beste clubs van Europa, maar Oranje betekende nu eenmaal verlies.

De KNVB stelde Rinus Michels aan als supervisor, omdat bondscoach Fadrhonc niet genoeg overwicht op de spelers had. Michels onderwierp de selectie, onder andere bestaande uit Crujff, Van Hanegem, Neeskens, Rep, Rensenbrink en Krol, in Zeist aan een zware training. Het systeem dat hij liet spelen leek op dat van Ajax en kreeg de naam 'totaalvoetbal'. De backs kwamen langs de zijlijn naar voren en wisselden met de buitenspelers van positie. De linies schoven voortdurend in en uit elkaar, waarbij de bal snel werd rondgespeeld. Alle spelers moesten bij een aanval kunnen worden betrokken en verdedigen gebeurde ook

voorin. De bedoeling was dat het de tegenstander zou gaan duizelen als door dit snelle spel de kleur oranje overal en voortdurend opdook en het leek alsof zij met twintig man speelden in plaats van elf.

Het toernooi

Zonder hoge verwachtingen reisde het Nederlands elftal naar West-Duitsland. Hoewel Nederland in het buitenland wel als dé outsider van het toernooi werd gezien, was in eigen land het behalen van de tweede ronde een goed resultaat en rekende de spelers slechts op kleine aantallen Nederlandse toeschouwers. Maar op 15 juni veranderde alles. Nederland speelde haar eerste wedstrijd tijdens een modern WK tegen Uruguay. In het stadion van Hannover waren 25.000 Nederlandse supporters aanwezig, voor een groot deel in Duitsland gelegerde Nederlandse militairen. Ze waren gekleed in het oranje en zongen Oudhollandse liedjes als *De Zilvervloot*. Het Oranje legioen, dat na de wedstrijden in Frankrijk (1953) en West-Duitsland (1956) een stille dood gestorven was, leek herboren.³

Vooraf had Michels gezegd dat hij Uruguay beter vond dan wereldkampioen Brazilië, maar tijdens de wedstrijd waren de Uruguayanen nergens. Nederland speelde snel, aanvallend én afwisselend Uruguay van het veld. Johnny Rep scoorde twee keer. Voor het eerst in haar geschiedenis won Nederland een WK-wedstrijd. Met aantrekkelijk voetbal en haar langharige, nonchalant uitzienende, stoere spelers had Nederland in zowel binnen- als buitenland voetballiefhebbers voor zich gewonnen. Ook de Duitsers flirtten met Oranje. Trotse fans liepen na afloop door de straten van Hannover, waar zij door Duitsers werden begroet en de spelers werden bij hun hotel opgewacht door applaudiserende dorpsbewoners.⁴

Na de gewonnen wedstrijd groeide het enthousiasme ook in Nederland. De vraag naar kaarten voor de volgende twee poulewedstrijden was zo groot dat de officiële verkoper van de KNVB het grootste WK-verkoopkantoor buiten West-Duitsland werd. In

een paar dagen werden 60.000 toegangsbewijzen verhandeld.⁵ Naar de tweede poule werd door de Nederlandse supporters nog niet gekeken. De fans handelden stap voor stap, wedstrijd voor wedstrijd.

In de tweede wedstrijd speelde Nederland met 0-0 gelijk tegen Zweden. Toch was het een goede wedstrijd geweest, waarin Nederland aanvallend had gespeeld en bij Crujff alles goed leek te gaan. Hij wist iedere tegenstander te passeren en toonde de wereld een schijnbeweging, die zij nog nooit had gezien. De BBC bleef het fragment van Crujff die een voorzet lijkt te geven, maar de bal rap en lenig achter zijn standbeen langs haalt en vervolgens de andere kant op rent, jarenlang herhalen en noemde het de *Crujff turn*.

Het Nederlands elftal werd poulewinnaar nadat het Bulgarije met 4-1 verslagen had en mocht door naar de tweede ronde, die ook weer uit een poule bestond. De nieuwe tegenstanders waren Oost-Duitsland, winnaar van poule 1, Argentinië en wereldkampioen Brazilië. De winnaar van deze groep speelde de finale. Zover was het nog lang niet, maar een feest was het wel. Voor het eerst sinds lange tijd nam Oranje deel aan het WK, voor het eerst werd er een wedstrijd gewonnen op het toernooi én de volgende ronde bereikt. Oranje speelde zelfs een hoofdrol, want zij kreeg volop aandacht in de buitenlandse pers. Duitse kranten waren lovend over het snelle spel van de vleugelspelers en zagen Nederland bovendien kans maken op de titel.

De supporters waren uitgedost in het Oranje, zongen *het Wilhelmus* mee uit volle borst, wat ook een nieuw verschijnsel was en in Nederland werden velen kleurentelevisies aangeschaft, zodat niemand iets van dit Oranjefeest hoefde te missen. Mensen gingen gezamenlijk naar het café waar de eigenaar zijn nieuwe aanwinst een prominente plaats gegeven had of ontvingen de burens, die op hun eigen zwart-wit televisie niet konden zien hoe Oranje het stadion gekleurd was.

De finale kwam dichterbij en steeds meer mensen gingen geloven dat het mogelijk was: Nederland wereldkampioen. Het 'totaalvoetbal' leek onverslaanbaar, captain Crujff en zijn spelers waren iedere tegenstander te snel af. Argentinië werd met 4-0 van de mat geveegd en ook Oost-Duitsland kon de snelheid van het voortdurend jagende Oranje niet aan. *'Wie Nederland klopt, wordt wereldkampioen'*,⁶ zei, Roberto Perfumo, de aanvoerder van Argentinië. Na de overwinning op de DDR was Nederland verzekerd van een plaats bij de laatste vier, wat het zelfvertrouwen van spelers en publiek deed groeien.

Op 3 juli 1974 speelde Nederland tegen Brazilië dat, om de finale te bereiken, moest winnen, Nederland had genoeg aan een gelijkspel. Het werd een harde wedstrijd met veel overtredingen aan beide kanten. Johan Neeskens, die in de eerste helft bijna een minuut bewusteloos op het veld had gelegen nadat hij tegen de grond was geslagen door een Braziliaanse verdediger, scoorde de eerste goal. Johan Crujff maakte 2-0 en, wat niemand van tevoren had gedacht was gebeurd: Nederland ging naar de finale van het WK.

Op 7 juli in München zou Nederland West-Duitsland ontmoeten. Optimisme overheerste bij spelers en supporters. Waarom zou Nederland niet ook de titel kunnen bemachtigen? Niemand had van tevoren gedacht dat Oranje de finale zou halen, dus alles was mogelijk. En wie kon dit Nederlands elftal met haar snelle, aanvallende spel dat door voetballiefhebbers wereldwijd als een bevrijding werd ervaren, nog stoppen? Op 7 juli 1974 werd Nederland wereldkampioen, althans dat was de gedachte.

De Finale

Op dinsdag 2 juli verscheen in de Duitse krant *Bild-Zeitung* een artikel waarin onthuld werd dat een aantal spelers van het Nederlands elftal hadden deelgenomen aan een nachtelijke zwempartij met enkele naakte Duitse meisjes. In het Nederlandse kamp werd dit voorval afgedaan als een verzinzel. Michels schaarde het onder koudeoorlogvoe-

ring, wat nu eenmaal hoorde bij zo'n groot toernooi. *'Voetbal is oorlog'*, zei hij en wilde er verder geen aandacht aan schenken. In de Nederlandse pers werd het incident uitgelegd als stemmingmakerij van Duitse kant met de bedoeling onrust te zaaien in het Nederlandse team. Volgens de spelers was het effect echter het tegenovergestelde. Arie Haan zei in de *Volkskrant*: *"Als we in de finale tegen West-Duitsland moeten spelen, hoeft Michels geen woord te zeggen."*⁷

Zodoende waren de verhoudingen al op scherp gezet voordat bekend was dat Nederland en West-Duitsland elkaar daadwerkelijk in de finale zouden ontmoeten. Na de winst op Brazilië was het een feit. Michels, die het gehele toernooi zijn persconferenties in vier talen had gegeven, weigerde nog langer Duits te spreken. Hij had de handschoen opgepakt. Later zou hij toegeven dat het creëren van een gezamenlijke vijand voor hem en zijn spelers, deel uitmaakte van zijn tactiek, die de teamgeest moest versterken en de concentratie bewaren. De spelers waren al een aantal weken van huis en de verveling was toegeslagen. Daarbij waren alle verwachtingen ruimschoots overtroffen en maakte een soort arrogante nonchalance zich van hen meester.

De Tweede Wereldoorlog was op de finale-dag niet op de voorgrond aanwezig. Niet bij de spelers en niet bij het publiek. Van de Nederlanders was het alleen van Van Hanegem bekend dat hij de Duitsers 'niet moest'. Hij had geen enkele Duitse journalist een interview gegund, waarschijnlijk kwam dit doordat hij in de oorlog veel familieleden had verloren tijdens een bombardement.⁸ Bij de overige spelers had de koudeoorlogvoering zijn werk gedaan. Ze vonden de Duitsers arrogant en voelden zich superieur.

Volgens Berti Vogts speelde de oorlog bij het Duitse elftal in zoverre een rol dat zij allen kinderen waren van de wederopbouw, opgegroeid met de mentaliteit van samenwerking en 'de schouders eronder zetten' om van Duitsland weer een geaccepteerde staat te maken en voor de Duitsers zelf een beter

leven te bereiken. Strijdlust, doorgaan tot de laatste minuut, werd hen van jongs af aan bijgebracht, en zoals Breitner aanvulde, *“Duitse kinderen leren dat winnen het belangrijkste is, niet het plezier.”*⁹

Op 7 juli 1974 in de catacomben van het Olympisch stadion in München zat die Deutsche Mannschaft zenuwachtig in de kleedkamer. Bundestrainer Helmud Schön zei tegen zijn spelers dat als ze straks in de tunnel naar het veld naast een Nederlander zouden staan die hen aankeek, ze terug moesten kijken. *“Niet weggijken!”*¹⁰ De Duitse spelers mochten zich niet laten kennen. Paul Breitner vertelde dertig jaar later dat ze toen in de kleedkamer de Nederlanders konden horen zingen en lachen. Ze hadden het gevoel dat ze belachelijk gemaakt werden. De Nederlanders gedroegen zich alsof ze wereldkampioen waren en zongen dat ook. Langzaam maakten de zenuwen plaats voor woede.¹¹

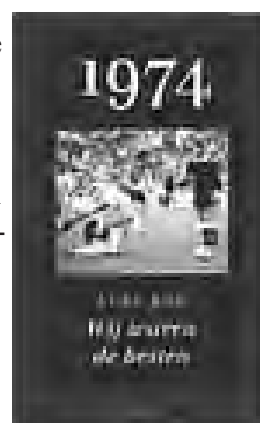
Toen scheidsrechter Taylor het startsignaal gaf en Crujff aftrapte, dacht Günter Netzer dat de catastrofe begonnen was. In alle rust speelde de Nederlanders de bal rond: van Crujff naar Van Hanegem, naar Neeskens, naar Krol en zo veertien keer zonder dat er een Duitser tussen kwam. Alle spelers, met uitzondering van de Nederlandse keeper, bevonden zich op de Duitse helft. Crujff versnelde zijn pas en rukte op richting Duits strafschopgebied. Op de rand werd hij getackeld door verdediger Hoeness en liet zich binnen de lijnen vallen. Penalty. Aanvoerder Beckenbauer maakte een afwijzend gebaar en beet Taylor toe: *“You are an Englishmen.”* Zoals hij later toe zou geven, probeerde hij met deze opmerking de suggestie te wekken dat de scheidsrechter vanwege zijn Engelse nationaliteit en de Tweede Wereldoorlog vooroordelen ten opzichte van Duitsers zou hebben.¹² Heel even speelde de oorlog mee. Het was de enige concrete verwijzing naar de geschiedenis op deze zomerse dag.

Johan Neeskens schoot de penalty in het doel en Nederland leidde de wedstrijd na anderhalve minuut. *“Toen deed Nederland iets wat*

je niet met Duitsers moet doen: ze belachelijk maken. Zeker niet in eigen land. Ze gingen trager lopen, het werd arrogant,” vertelde Netzer.¹³ Nederland liet de bal in de prachtigste patronen over het gras rollen en toonde haar technische superioriteit, maar scoorde niet. Johnny Rep: *“We wilden de Duitsers voor gek zetten. We dachten er niet over na, maar deden het wel, door de bal almaar rond te spelen. We vergaten een tweede goal te scoren. Als je een film van de wedstrijd ziet, kun je zien dat de Duitsers steeds kwader werden.”*¹⁴ Van Hanegem kon het niet schelen als Nederland met slechts 1-0 zou winnen, *“zolang we ze maar vernederden.”*¹⁵

De Duitse spelers werden inderdaad razend. De bal die van Nederlandse voet naar Nederlandse voet rolde, werkte als een rode lap op een stier. *“We vroegen ons af of dit rondspelen effectief was... Dit pikken we niet! Dit moet bestraft worden,”* dacht Reiner Bonhoff.¹⁶ Volgens Breitner had dit niets te maken met strijdlust, het was louter plichtsbef. Met de Duitse eer moest niet gesold worden. In de 25ste minuut maakte Duitsland gelijk, ook uit een strafschop. Hölzenbein had zich in het Nederlandse strafschopgebied met veel theater laten vallen. Kort voor rust, in de 43ste minuut, kwamen de Duitsers na een goal van Gerd Müller zelfs op voorsprong en sprak televisiecommentator Herman Kuiphof de historische woorden: *“Zijn we d'r toch nog ingetuind, zijn we d'r toch nog ingetuind!”*

Tijdens de tweede helft was Nederland de betere partij, maar scoorde niet. Een onverwacht harde bal van Neeskens stuitte op Maier, die min of meer per ongeluk op de goede plaats stond en de Engelse scheidsrechter voorkwam dat de stand in 3-1 eindigde door een Duits doelpunt af te keuren. Taylor blies het eindsignaal en Nederland verloor de finale van West-

Duitsland. Een toernooi lang had Oranje de wereld betoverd met haar verrassende spel. De spelers waren goochelaars met voeten als toverstokjes, maar de finale was een brug te ver, één wedstrijd te veel geweest. Een vreemde mengeling van teleurstelling en euforie was voelbaar in het land. Teleurstelling vanwege het verlies, verdriet zelfs. Van Hanegem stond scheldend naast de zijlijn en Ruud Krol liep als verdoofd nog voor de eindceremonie de catacomben in. Het centrum van Amsterdam was verlaten en een enquête twintig jaar later wees uit dat menig Nederlander nog wist waar hij deze avond was en wat hij deed na afloop van de wedstrijd.¹⁷ Maar de volgende dag werd het Nederlands elftal op het bordes van de stadschouwburg in Amsterdam toegejuicht door een grote menigte. Van koningin Juliana kregen de spelers een lintje en samen met Joop den Uyl liepen ze in polonaise door de tuin van het Catshuis. Het verlies werd gevierd.

Gaandeweg maakte de tevredenheid met zilver plaats voor ongenoegen vanwege het gebrek aan goud. 1974 was niet langer het jaar van de onverwacht behaalde tweede plaats, maar werd het jaar van de met hoofdletters geschreven Verloren Finale. Het verlies werd als onrechtvaardig beschouwd. Nederland had de wereld het meest inventieve én het mooiste voetbal laten zien, maar West-Duitsland had de titel op mentale kracht gewonnen. Menig Nederlander vond dat onterecht, want ‘wij’ waren de besten geweest en de besten horen te winnen, dát is sport. Pas dertig jaar na dato, met het verschijnen van de studie van Auke Kok, komt er enige herziening op deze visie. Hij toont aan dat Nederland de nederlaag aan zichzelf te danken had, dat hoogmoed kwam voor de val. Tijdens de tussenliggende dertig jaren werd de Verloren Finale echter als traumatisch ervaren en stond bij voetballiefhebbers zelfs bekend als ‘het trauma van ‘74’.

Nederland had een nieuwe rivaal overgehouden aan het WK. De oorzaken voor de moeilijke verwerking van het verlies van de finale lagen voor een deel buiten het voetbal. Na 1974 was iedere wedstrijd tegen West-

Duitsland beladen met het verleden. Naast de wil om de nederlaag van het WK te revanche-
ren, had het toernooi plaatsgevonden op een moment dat de Tweede Wereldoorlog hernieuwd in de belangstelling stond. Nederland had haar oorlogsverleden nog niet verwerkt zodat het verliezen van een belangrijke voetbalwedstrijd tegen West-Duitsland op dit moment, ook aan die geschiedenis gekoppeld kon worden. Dit gebeurde niet direct, maar vond geleidelijk plaats. Samenvattend kan gezegd worden dat het samenvallen van de hernieuwde belangstelling voor het oorlogsverleden en de opkomst van Nederland als voetbalgrootmacht in 1974, de langdurige rivaliteit met West-Duitsland in gang heeft gezet.

- 1 Herman Kuiphof, Voetbal klassiekers. Triomfen en nederlagen op de grasmat. (Utrecht 1993) 35-37
- 2 De Telegraaf, 15 maart 1956.
- 3 Auke Kok, 1974. Wij waren de besten. (Amsterdam 2004) 67
- 4 Ibidem, 107
- 5 Ibidem, 112
- 6 Ibidem, 203
- 7 De Volkskrant. 3 juli 1974.
- 8 David Winner, Het land van Oranje. Kunst, kracht en kwetsbaarheid van het Nederlandse voetbal. (Amsterdam 2001) 110.
- 9 KRO Reporter, vrijdag 11 juni 2004.
- 10 Auke Kok, 323
- 11 KRO Reporter, vrijdag 11 juni 2004.
- 12 David Winner, 106
- 13 KRO Reporter, vrijdag 11 juni 2004.
- 14 David Winner, 107
- 15 Ibidem, 107
- 16 Reporter.
- 17 David Winner, 95□

De benen van Leontien! Hans Nieuwenburg

Vroeger was ik stiekem een beetje verliefd op Steffi Graf. Nou ja, op haar benen dan, want qua looks was ik meer een fan van haar Argentijnse generatiegenote Gabriëla Sabatini. Maar ja, háár benen waren weer net iets te grof en ook Gabriëla's Krajicek-loopje zorgde nou niet bepaald voor een stijging van mijn testosteronspiegel.

Nee, dan Steffi. Punt verloren of gewonnen, dat maakte voor haar geen verschil. Steffi spoedde zich steevast naar de baseline voor de volgende opslag, veegde even wat gravel weg, gooide de bal omhoog en mepte 'm over het net. En ik? Ik keek niet of de service in of uit ging, in het net of tegen een ballenjongen kwam. Nee, ik keek naar de spanning van haar beenspieren. En hoe hoog haar rok opwaaide natuurlijk.

Vanaf het moment dat ik Steffi's benen tijdens de Spelen van Barcelona live en van zeer nabij heb mogen aanschouwen, ben ik gefascineerd door de benen van sportvrouwen. Mijn ploeggenoten van het Nederlands waterpoloteam geneerden zich af en toe dood als ik in de vreeschuur voor de zoveelste keer een vork of mes op de grond liet kletteren. Om zodoende ongestoord onder de tafel naar de benen van pak 'm beet volleybalster Heleen Crielaard (lang en slank) of hockeyster Fleur van de Kieft (kort en krachtig) te kunnen gluren.

Toen ik op een dag tijdens het diner opeens tegenover Steffi zat, heb ik voor de zekerheid een potje zout uit m'n handen laten glijden. Terwijl ik de korreltjes een voor een terugdeed in het potje, heb ik zo een kwartiertje Steffi's benen kunnen bestuderen. Met afstand de mooisten! Inclusief de acht moedervlekjes en 367 sproetjes die ik in de gauwigheid telde.

Bij de teamoverdracht van het Nederlands Olympisch Team in Scheveningen werd mijn Olympische benenfobie onlangs weer in alle hevigheid aangewakkerd. Ik dacht dat ik na het terugtreden van Steffi min of meer genezen was verklaard, maar de ontboezeming van Leontien van Moorsel deed de waakvlam

weer in alle hevigheid oplaaien.

Leontien vertelde op het podium namelijk dat het voor haar straks in Athene een kwestie wordt van omschakelen. Van wegbenen naar baanbenen.

Wegbenen?
Baanbenen?

Leontien is de eerste Olympische sporter die blijkbaar over twee paar benen beschikt! Daar kunnen Heleen, Fleur en zelfs Steffi niet aan tippen! Nou heb ik Leontien natuurlijk ontelbare keren op tv afwisselend over de weg en de baan zien scheuren, maar het is me eigenlijk nooit opgevallen dat ze dan tussentijds van benen was gewisseld. Ja, wel dat ze andere nagellak of een ander kleurtje lippenstift had opgedaan, maar haar benen waren in mijn herinnering identiek gebleven.

Sinds de teamoverdracht lig ik elke nacht te dromen van de benen van Leontien. Of liever gezegd het moment suprême dat haar baanbenen veranderen in wegbenen. Ik heb me voorgenomen om na de wegwedstrijd te proberen het Olympisch dorp binnen te dringen en dan tijdens het ontbijt, de lunch, het diner en alle mogelijke tussendoortjes tegenover Leontien te gaan zitten. Al moet ik het complete servies van de vreeschuur onder de tafel laten vallen, ik moet en zal het verschil met eigen ogen waarnemen! Tenzij de Russische Wimbledon-winnares Sjarapova natuurlijk aan dezelfde tafel plaatsneemt. Dan schuif ik met m'n tas met wegwerpbestek graag een paar stoeltjes op.

Bron: www.sport.nl

Overgenomen met goedkeuring van www.sport.nl en Hans Nieuwenburg □

Sportliteratuur op sportbeurzen Bert Hulleman

In 1984 schreef Jan Mulder voor Kluwer een boekje als premium voor de relaties van de uitgeverij onder de titel: *Sportjournalistiek bestaat niet*. Wie hem in het programma van Barend en Van Dorp tijdens het EK Voetbal in Portugal aan het werk heeft gezien, moet wel tot de conclusie komen dat Mulder inmiddels van gedachten moet zijn veranderd.

Veelal ook doet de gedachte opgeld dat sportboeken niet literair zijn. Maar sinds het Letterkundig Museum in 1996 in Den Haag in het kader van een Nederlandse Tourstart in 's-Hertogenbosch de tentoonstelling: "Woorden tussen de wielen. Een eeuw wielrennen in de Nederlandse literatuur" organiseerde, is duidelijk geworden dat er wel degelijk aansprekende wielersportboeken zijn verschenen.

Vier jaar later pakte het Letterkundig Museum tijdens het door Nederland en België georganiseerde EK-voetbal nogmaals uit met een tentoonstelling over onze nationale volkssport. "Literatuur met een doel. Schrijvers over voetbal", mocht zich – net als de wielervoorganger – in een warme belangstelling verheugen. Het voetbaltijdschrift voor lezers (in boekvorm) *Hard Gras* was toen al ruim vijf jaar aan de gang en werd in de zomer van 2002 gevolgd door *De Muur*, wielertijdschrift voor Nederland en Vlaanderen. Ook voor het schaatsen (*Zwart IJs*) en tennissen (*New Balls Please*) volgden soortgelijke uitgaven. En onlangs verscheen het boekje: 8 juli 1954. De dag dat de Tour voor het eerst buiten Frankrijk startte. Met bijdragen van onder andere Tim Krabbé, Gijs Zandbergen, Guus Luijters, Jeroen Wieldaert en Huisdichter Cornelis.

Wie zich verdiept in hetgeen er in de loop der jaren aan sportboeken is verschenen verbaast zich over de hoeveelheid. Natuurlijk zijn er de laatste jaren veel – misschien zelfs wel teveel – sportboeken verschenen maar voor 1996 lag de jaarproductie niet zo hoog. Van de wielersport is bekend dat er sinds

1891 zo'n 1600 Nederlandse en Vlaamstalige uitgaven zijn verschenen. Bij het voetbal staat het – voor zover mij bekend – niet geregistreerd, maar het zal ongetwijfeld hoger liggen. Het wielrennen kende in 2003 met het 100

jarig jubileum van de Tour de France een record van maar liefst 79 uitgaven. Als sportboekenverzamelaar ontcom je er niet aan om selecties te maken. Zeker als je in een jaar als 2004 ook naar de productie van voetbalboeken rondom het EK en de boeken over de Olympische Spelen kijkt. Toch kom je er later achter dat je een bepaald boek gemist hebt of misschien onterecht niet in je selectie tot aanschaf hebt opgenomen. Om dat te compenseren of om boeken, waarvan je pas onlangs op de hoogte bent gekomen door de titel aan te treffen in een bibliografie van geraadpleegde literatuur, dien je een speurtocht in antiquariaten te ondernemen. Of veel eenvoudiger; sportbeurzen te bezoeken waar sportboeken-verzamelaars hun dubbele en overvloedige sportboeken, tijdschriften en memorabilia aanbieden.

Een kleine 20 jaar geleden nodigde Wim Amels een aantal collega sportverzamelaars uit naar Valkenswaard voor een ruildag. Sindsdien is Valkenswaard voor sportverzamelaars uitgegroeid tot een vaste waarde op de kalender. Omdat de reistijd voor velen uit de Randstad en de rest van Nederland wel eens een bezwaar was, heb ik, Bert Hulleman, op overige locaties zoals in Houten, Ulvenhout en Bodegraven beurzen opgezet. Bovendien werd daarmee een betere spreiding over het jaar gerealiseerd.

Wie dus op zoek is naar antiquarische sportboeken doet er goed aan eens zo'n beurs te bezoeken. Let erop dat je niet te laat gaat; meestal gaat de beurs open om 10.00 uur en vindt de meeste "handel" plaats in de eerste twee uur. En om 13.00 uur is het veelal gedaan zodat je op tijd weer thuis kunt zijn. Het meeste aanbod op de beurs ligt op het gebied van voetballen en wielrennen, maar standhouders brengen ook andere sporten mee. Juist in die categorieën vallen de inte-

ressante koopjes te halen, omdat er minder belangstelling voor is. Maar juist voor de lezers van De Sportwereld is dat veelal een zoekgebied.

Voor wie eens zo'n beurs wil bezoeken volgt hier een kalender:

04 september Ulvenhout (V*+W*),
Zaalcentrum De Harmonie, Dorpsstraat 55
09 oktober Houten bij Utrecht (V*+W*),
College Heemlanden, De Slinger 48, nabij
NS station
13 november Valkenswaard (W*), Zaal
Maenen, Leenderweg 58
11 december Valkenswaard (V*), idem
08 januari Bodegraven (V*), Parochiehuis,
Doortocht 11

* V = Voetbal W=Wielrennen.

Het verdient aanbeveling vooraf te informeren over eventuele wijzigingen. Inlichtingen voor Valkenswaard:
Wim Amels, email: wimamels@concepts.nl, Tel.:
040 – 2017349

Voor overige beurzen:
Bert Hulleman, email: sportmedia@hetnet.nl,
Tel.: 0578 – 616585. □

INGEZONDEN BERICHT

Michiel Rehwinkel

In De Sportwereld nummer 33 (mei 2004) stond in de rubriek Historisch besef van klootschieten “reeds in 1390 werden in de Haarlemmerhout, door zorg van Graaf Albrecht van Beieren, de eerste (c)loot-schiet-banen aangelegd.” Michiel Rehwinkel, medewerker van De Sportwereld en kenner van de sporthistorie van Haarlem, schrijft naar aanleiding hiervan:

Het ging hier echter niet in eerste instantie om klootschieten, maar om colven. De colfbaan werd door Albrecht van Beieren, graaf van Holland, Zeeland en Henegouwen, aan Haarlem geschonken in 1390, als dank voor de steun die de stad hem had geleverd. Er wordt wel beweerd dat met deze baan Haarlem de eerste stad ter wereld was met een eigen sportveld. In de oorkonde, die bewaard is gebleven, staat dat Albrecht de bewoners toestemming geeft “te kaetsen en de bal metter kolve te slaen buten de vesten.” In het document wordt tevens gesteld dat de ‘baen’ deze bestemming voor eeuwig moest behouden. Ironisch genoeg ligt op de huidige locatie nu een midgetgolfbaan. Maar wie weet werd er op deze baan ook aan klootschieten gedaan. Die sport werd in elk geval ook beoefend in Haarlem. In de zeventiende eeuw werd er trouwens nog een tweede colfbaan aangelegd aan de noordkant van de stad, vermoedelijk ter hoogte van het huidige gemeentelijke sportveld aan de Kleverlaan. □

**Vooraankondiging
Lezing Olympische Spelen
“Van Olympia naar Athene”**

Zaterdag 9 oktober 2004
van 14.00 uur tot 16.30 uur
Allard Pierson Museum Amsterdam
(onder voorbehoud)

Sprekers

**Anton Bijkerk
Jurryt van de Vooren**

Vertegenwoordiger van het **Klassiek Verbond**
(Olympische Spelen in de Oudheid)

In september ontvangt u van
Stichting de Sportwereld een uitnodiging
met het definitieve programma.

BOEKSIGNALEMENT

Nico van Horn

R. Bor en A. Molenaar, *111 Jaar Vitesse, de sportieve geschiedenis van Vitesse 1892-2003* (Arnhem 2003) ISBN: 90-9017300-5. EUR: 52,00.

Dat beloofde nogal wat, en die belofte werd wel ingelost maar alleen in de breedte. Tal van statistieken, lijstjes, (zwart-wit) foto's, interviews, korte biografieën van spelers (Cocu, Makaay!), trainers en bestuursleden, dit alles op 300 pagina's. Met veel liefde beschreven, maar het blijft aan de oppervlakte. Niets over de sociale achtergronden, de status van voetbal of Vitesse binnen Arnhem, problemen in de oorlog, de moeilijkheden rond het Gelredome. Zeker, het boek heet een 'sportieve' geschiedenis, en heel nauw genomen is het dat ook. Maar met zo'n weelde aan gegevens had er veel meer in de diepte gegraven kunnen worden. Uiteraard toch een aanwinst voor de doorgewinterde Vitesse-fan. En positief bekeken: er blijft plaats genoeg voor meer boeken over de geschiedenis van Vitesse, er is nu teveel blijven liggen. Een voorbeeld: in het begin van Vitesse speelden vijf jongens Dezentjé in één elftal. Had dat eens belicht, met het feit, dat die jongens ook nog eens behoorden tot een Midden-Javaanse familie. □

BOEKSIGNALEMENT

Eric Lagendijk

Ruud Stokvis, *Sport, publiek en de media*. Aksant, Amsterdam, 2003, ISBN 90 5260 046 5, 213 blz., 17,50 euro.

De Europese Kampioenschappen voetbal 2004 lieten in juni het inmiddels vertrouwde beeld zien: met oranje vlaggetjes versierde straten, de verrichtingen en vooral de coaching van 'Oranje' waren het gesprek van de dag, en boven alles: de media die geen aspect van het Nederlands elftal onbelicht lieten. Zo kon de televisiekijker na de strafschoppenserie tussen Zweden en Nederland bijvoorbeeld kennismaken met de kinderen van enkele spelers, nadat we eerder al op de hoogte waren gebracht van de komst van de 'spelersvrouwen' naar Portugal. De international is meer dan alleen een hoogbegaafde voetballer, hij is sportster, mediafiguur, bekende Nederlander, artiest, en daarvan wil het voetbalminnende publiek kennelijk alles weten. Voor de steeds verder slinkende groep voetbalhaters was het welhaast onmogelijk voorbij te gaan aan de EK. De publieke omroep, RTL 4 en SBS 6 besteedden er elke dag aandacht aan, de supermarkten verkochten oranje producten, biermerken beconcurrerden elkaar met oranje merchandising, winkelatalages waren oranje versierd en in de kroeg hing een kleine maand lang een groot scherm temidden van de oranje slingers en vlaggen. De commercials rond de voetbaluitzendingen duurden eindeloos en stonden grotendeels in het teken van dit wereldwijd uitgezonden evenement. Hoeveel keer heeft u Van Nistelrooy die bus *Pringles* hoog zien houden? En hoe vaak heeft u Johan Derksen 'Hij gaat erin' horen zeggen?

Het boek *Sport, publiek en de media* van socioloog Ruud Stokvis maakt begrijpelijk hoe en waarom dit soort mediasport zich heeft kunnen ontwikkelen. Onder lezers van het magazine *De Sportwereld* behoeft Ruud Stokvis nauwelijks introductie. Met *Strijd over sport* en *De sportwereld* leverde hij twee standaardwerken op het snijvlak van sportsociologie en sportgeschiedenis af.

Sport, publiek en de media mag met recht een derde standaardwerk van Stokvis heten. Hij is de eerste die het heeft aangedurfd een systematisch overzicht te geven van de meest relevante thema's die samenhangen met de relaties tussen sport, media en publiek, oftewel met 'mediasport'.

De term 'mediasport' gebruikt Stokvis voor topsport die door sport-, marketing- en omroeporganisaties op commerciële basis is geconstrueerd en aan kijkers wordt aangeboden. De rode draad van het boek is de opkomst van televisiepubliek als voornaamste macht in de sportwereld vanaf de jaren tachtig, vanwege de koopkrachtige vraag die het vertegenwoordigt. Topsport en de media sluiten zich hierdoor steeds meer aan bij de smaak en voorkeur van het publiek, de passieve sportievelingen. Mediasport is in sportgeschiedenistermen een relatief jong verschijnsel. In Europa gaat het slechts zo'n twintig jaar terug, in de Verenigde Staten dateert de commercialisering via de media van onder meer American Football, ijshockey, honkbal en basketbal vanaf de jaren vijftig.

De opkomst en snelle verbreiding van mediasport hangt volgens Stokvis samen met verschillende ontwikkelingen, zoals toegenomen actieve sportbeoefening, opkomst van de fitnesscultuur, verbreiding van (steeds nieuwe soorten) media en internationalisering. Hij vat mediasport op als moderne rite waarin het publiek zich identificeert met sportsterren die in ruil voor forse betaling door sportorganisaties, de media en aan media gelieerde marketingbedrijven worden geëxploiteerd.

Interessant is dat Stokvis de negentiende-eeuwse organisatievorm op amateurbasis, die in *Strijd over sport* het leitmotiv was voor de monopolisering van de sportorganisatie door nationale en internationale sportbonden, in zijn nieuwe boek nuanceert. Dit was "(...) slechts een fase in de ontwikkeling van het sportief vermaak en niet een nieuw begin. Die fase is nu ook al afgelopen." Nationale en internationale organisaties met hun wortels in het amateurisme besturen weliswaar

de meeste takken van sport, maar dezelfde organisaties hebben veel van hun gezag moeten afstaan aan commercieel belanghebbenden. En al voor de opkomst van de amateursport beoefenden sporters het boksen, paardrijden, cricket, golf, roeien en hardlopen op commerciële basis. Een andere boeiende vraag die hij probeert te beantwoorden is hoe verschillen in aantallen televisiekijkers naar verschillende takken van sport verklaard moeten worden. Tot een sluitende verklaring komt hij niet. Wel tot de vaststelling dat de voorkeuren om naar sporten te kijken voornamelijk zijn terug te voeren op deelname aan die takken van sport. Ook spelen mee: de verworven sportieve competentie (het begrijpen van de sport) en de werking van het spiegel-ik (een vorm van waardering en identificatie). Belangstelling voor sport op televisie hangt dus niet af van verschillen in aantrekkelijkheid tussen takken van sport.

Andere onderwerpen die Stokvis aansnijdt zijn de opkomst van sportsterren in de twintigste eeuw, de invloed van media- en marketingentrepeneurs en de werking van het 'sportmediasysteem'. Haast terloops schetst hij de ontwikkeling van de sportjournalistiek in Nederland en de ideologische implicaties van de relatie tussen mediasport en sport. Deze opsomming van thema's laat zien dat de reikwijdte van Stokvis' studie behoorlijk groot is. *Sport, publiek en de media* is een ambitieuze overzichtsstudie in elf helder afgebakende thema's. Stokvis heeft hiermee een grondige aanzet gegeven tot vervolgonderzoek door collega's op talloze, nagenoeg onontgonnen terreinen. □

Vijf vragen aan:
Lid van de Sportwereld
Noor van der Heijden, die
tevens voortaan deze
rubriek zal overnemen van
Susan Smit.

Naam: Noor van der Heijden
Woonplaats: Amsterdam
Opleiding / beroep: student geschiedenis
aan de Universiteit van Amsterdam

Wat was uw eerste contact met sportgeschiedenis?

Ik heb altijd belangstelling gehad voor sport-historische documentaires op televisie. Mijn interesse voor de discipline werd pas echt gewekt nadat ik het onderwerp voor mijn scriptie had gekozen.

Wat is uw eigen bijdrage aan het sporthistorisch onderzoek?

Mijn afstudeerscriptie gaat over de voetbalrivaliteit tussen Nederland en Duitsland. Ik onderzoek welke factoren hebben bijgedragen aan het ontstaan en de ontwikkeling van die rivaliteit. De nadruk komt te liggen bij de vraag in welke mate de omgang met het oorlogsverleden in Nederland een rol gespeeld heeft in deze kwestie.

Wat zijn de beste sporthistorische boeken die u gelezen hebt?

1974. Wij waren de besten van Auke Kok is heel boeiend geschreven en geeft naast een spannende beschrijving van het WK ook een goed beeld van de tijdsgeest. Koks beschrijving van de twijfels bij Neeskens als hij in de finale de penalty neemt, is zodanig dat je als lezer toch nog bang wordt dat hij naast zal schieten.

De pogingen van David Winner om in *Het land van Oranje* het totaalvoetbal vanuit de Nederlandse cultuur te verklaren, zijn misschien vergezocht, maar wel interessant.

Wat zijn de belangrijkste te bestuderen thema's op het gebied van de sportgeschiedenis?

De betekenis van sport voor de fans en de positie van sport in de samenleving vormen, denk ik, het uitgangspunt van sporthistorisch onderzoek. Ik vind het zelf het interessantst om die gegevens te koppelen aan andere maatschappelijke ontwikkelingen en gebeurtenissen. In mijn scriptie hoop ik de Nederlands-Duitse voetbalgeschiedenis te koppelen aan de omgang met het oorlogsverleden op sociaal en politiek gebied. Daarnaast biedt sportgeschiedenis ook de mogelijkheid om te vertellen over triomfen en drama's, die onlosmakelijk met sport verbonden zijn en de prachtigste verhalen kunnen opleveren.

De toekomst van de sportgeschiedenis?

Ik heb sterk het idee dat de belangstelling voor de discipline groeit. Gezien ook de positie van sport in onze samenleving kan ik me niet voorstellen dat deze belangstelling op korte termijn zal afnemen. □

De Sportwereld, magazine van stichting de Sportwereld, geeft informatie over activiteiten van de stichting. Daarnaast bevat zij artikelen, interviews, boekbesprekingen en ander nieuws over de geschiedenis en achtergronden van de sport. Stichting de Sportwereld stelt zich ten doel: het bevorderen van de kennis van de geschiedenis en de achtergronden van de sport in Nederland. De stichting bevordert sporthistorisch onderzoek en zet zich in voor het behoud van het sportief cultureel erfgoed. Zij tracht dit doel te bereiken door het organiseren van bijeenkomsten (lezingen, studiedagen en werkgroepen), door het vervaardigen van publicaties (nieuwsbrieven en boeken) en door het leggen van contacten tussen beoefenaren van en geïnteresseerden in de geschiedenis en achtergronden van de sport.

HET BESTUUR VAN
STICHTING DE SPORTWERELD

bestaat uit:

Nico van Horn (secretaris), Gerard van den Houten, Jan van der Putten (penningmeester), Theo Stevens, Sjoerd van Tiel (voorzitter).

Projectcoördinator:

Wilfred van Buuren. Projectmedewerker: Peter Los.

Webmaster:

Edward Cladder.

**SURF NAAR DE
WEBSITE VAN
MAGAZINE
DE SPORTWERELD:
HTTP://
WWW.DESPORTWERELD.NL**

Colofon

De Sportwereld is een uitgave van Stichting de Sportwereld. Hoofdredactie en eindredactie: Eva Hogenbirk. Eindredactie: Wilfred van Buuren. Redactionele medewerkers: Gerbrand Bakker, Heinze Bakker, Ab Bloemendaal, Theo Bollerman, Zeger van Herwaarden, Gerard van den Houten, Peter Los, Hans Pars, Remco Plas, Dolf Pouw, Michiel Rehwinkel, Daniël Rewijk, Susan Smit, Koos Steendijk-Kuypers, Theo Stevens, Ruud Stokvis, Rogier Verkade, Renzo Verwer en Jurryt van de Vooren.

Redactieadres: Stichting de Sportwereld, Postbus 11781, 1001 GT Amsterdam.

Email: desportwereld@hotmail.com. Abonnementen: de Sportwereld verschijnt vier keer per jaar. Het magazine voor geschiedenis en achtergronden van de sport is alleen beschikbaar voor abonnees en medewerkers van Stichting de Sportwereld. Contributie per jaar: abonnees en medewerkers 16 E, studenten 13 E, instellingen 20 E. U kunt abonnee of medewerker worden door uw contributie over te maken via bank of giro op de Rabobank rekening 152109609 ten name van Stichting de Sportwereld, Uitgeest. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan met toestemming van de hoofdredactie.